

CONVERSES

L'artista que ho ensenya tot

► El museu d'escultura Can Mario de Palafrugell acull una retrospectiva de Xavier Escribà

Ada Castells

Foto: Cristina Lliurat

Reculem 25 anys i ens situem en un dia de gener, el que vulgueu, però que no sigui festiu. Som a París i, per tant, tot passa sota un cel de plom i fa fred. Fem que plogui. El jove pintor es baralla amb una tela a l'Escola Nacional Superior de Belles Arts. Està content. Per fi ha marxat d'Erasmus i ha deixat enrere l'any fosc en què va cometre l'error d'estudiar Farmàcia i els anys posteriors a Belles Arts, on va entrar decidit a seguir els passos del pare en el disseny gràfic. Allí, inesperadament, va acabar descobrint un nou món: el de la pintura.

Fa mesos que el jove Xavier Escribà no para de produir i se sent neguitós perquè no sap mai quina peça triar, amb quina quedar-se. Ho consulta al mestre, Henri Cueco, que se'l mira qui

sap si amb l'enyorança de la joventut perduda. N'admira l'empenta, l'energia, i li diu: "T'has fixa't en tot el que passa al voltant de l'obra que estàs fent?". El jove aprenent s'atura i veu un munt de taques, a la paret, a terra, la memòria d'una guerra perquè floreixi una cosa nova. Entén que és tot això el que vol mostrar: el procés en la creació d'una pintura. "No vull ser mai més jutge de la meva obra", es diu i encara avui s'hi manté ferm. L'Erasmus d'Escribà va ser ben profitós i el recorda sense saber si barreja la seva memòria amb la novel·la de Sílvia Soler, *Els vells amics*, que precisament ara està llegint. El cas és que hi ha una veritat de les grosses en això que ens explica: hi va haver un moment de revelació artística, de canvi de mirada.

Ho podem comprovar fins al maig a Palafrugell, al Museu Can Mario de la Fundació Vila Casas. Escribà continua interessat en aquesta memòria que contenen les seves peces, en aquesta voluntat de mostrar-ho tot, en el gust per l'obra inacabada, en la línia de clàssics que van guiar la seva formació, noms atrevits com Miró i Matisse, amb les seves pinzellades imperfectes. Hi ha una voluntat expressa d'obra oberta. Res de representació. "Em sento més pintor que escultor", em diu amb mirada entremaliada en aquest centre dedicat a l'escultura. "El meu dia a dia és pintar, pintar, pintar, pintar", insisteix. I jo, envoltada de peces que sobresurten de les parets, que creixen de terra com presències vives, punyeta, hi veig escultures. L'artista, però, m'ho aclareix: "Per a mi la pintura s'entén amb la mirada i en l'escultura hi ha una cosa d'envair, de sentir, de viure... això el meu treball no ho necessita. Jo crec que la meva peça no l'entens més bé si la mires de biaix". Ah, d'acord.

"Necessito ensenyar tots els moments, treballa en la superfície però no deixo de pensar en el darrere i que es vegi el durant, la història de la peça. Tot. Per exemple, *Cara i creu pictòric* és una peça fetitxe, que era un quadrat, però jo volia mostrar-la del tot i la vaig tallar en tires, així podem veure'n el davant, el darrere... ". Ah, d'acord.

Però jo he d'escriure alguna cosa que s'entengui una miqueta més i deixo anar una d'aquelles preguntes tan repel·lents, com si m'hagués transformat en un periodista polític: "Què suposa ser artista en aquest moment històric que ens toca viure?" Quina vergonya! Per què li he dit una cosa així? Deu ser l'efecte inconscient de la paraula *procés*.

"És el repte. Estàs contínuament enfrontat a ser conscient del moment que t'envolta i no te'n pots quedar al marge. Jo em posiciono amb el mitjà pictòric. Em sento compromès". Quan busco més aclariments, una de les comissàries de la mostra, Clarie Cayla, el salva: "El treball del Xavier parla essencialment de llibertat. De transgredir moltes coses i d'intentar compartir-ho amb el màxim de gent. Són obres profundament vitals, hi ha algunes que estan al mateix nivell que presències humanes. Molt sovint hi ha una confrontació afectuosa de l'ordre, un cara a cara". La Clarie és la dona del Xavier. Jo també m'hi hauria casat.

Ens aturem en una altra de les peces, *Amor*, que dona títol també a la mostra, *Éloge de l'Amour*, i que remet a peces de la mateixa línia com *Perfecta* o *L'esdevenir de la pintura*. El pintor ha posat moltes teles pintades, una sobre de l'altra, i les ha tallat com si fossin un pastís per mostrar-nos-en el gruix, altre cop el procés. "Com es mostra el que passa en el taller amb

una obra?", em diu, com si em tornés la pregunta difícil. "Jo no ho sé", balbucejo, mentre em dic que deu ser una cosa així, que només es pot explicar amb l'art pictòric.